

SAK 5/2002

REGULERING AV FISKET ETTER LODDE VED GRØNLAND - ISLAND - JAN MAYEN SESONGEN 2002/2003

Årets forslag til regulering av fisket etter lodde ved Grønland – Island – Jan Mayen medfører ingen vesentlige endringer i forhold til sesongen 2001/2002.

1. Avtalesituasjonen

1.1. Trepartsavtalen

Grønland, Island og Norge inngikk som kjent en reforhandlet trepartsavtale i Reykjavik 20. mai 1998. Avtalen hadde gyldighet frem til 30. april 2001, med muligheter til forlengelse. Bilaterale arrangementer i tilknytning til fisket etter lodde mellom Island - Norge og Grønland - Norge har samme gyldighetstid. Ingen av partene har sagt opp avtalen, og i henhold til avtalens Artikkel 14 er den forlenget med 2 år.

Fordelingen av totalkvoten mellom partene i avtalen er 11% til Grønland, 81% til Island og 8% til Norge.

Etter sesongstart 20. juni har Grønland og Norge i henhold til avtalen adgang til å fiske sine respektive andeler av den TAC som antas å bli fastsatt for hele sesongen (den forventede TAC). Ved vurderingen legger partene til grunn de retningslinjer som er vedtatt av ICES, om at den foreløpige TAC for sommer og høstperioden som regel skal utgjøre 2/3 av den endelige TAC for hele sesongen. Norge har etter avtalen (jf. Trepartsavtalen art. 4 punkt 1) anledning til å fiske inntil 12% av foreløpig TAC om sommeren/høsten. Dette tilsvarer 8% av den forventede TAC.

I Islands økonomiske sone (IØS) har norske fartøy adgang til å fiske inntil 35% av den kvote som Norge skal ha i henhold til avtalen, samt eventuelle overføringer fra en av Partene. I IØS er det kun tillatt for norske fartøy å fiske lodde nord for 64°30'N og i tillegg må fisket, som tidligere år, avsluttes senest 15. februar, jf. bilateral avtale mellom Island og Norge av 20. mai 1998 punkt 1.

Norske fartøy har anledning til å fiske hele sin loddekvote Grønlands fiskerisone nord for 64°30'N.

I sommer- og høstperioden, dvs. fra 20. juni til 1. desember, kan inntil 30 norske fartøy fiske i IØS samtidig. I vintersesongen, dvs. fra 1. desember og frem til og med 15. februar, kan maksimalt 20 norske fartøy fiske samtidig i IØS.

1.2. Smutthullavtalen

I tillegg til overnevnte, og som et resultat av avtalen mellom Russland, Island og Norge (Smutthullavtalen), får Norge årlig overført et kvantum lodde fra Island. Størrelsen på overføringen henger sammen med den norske overføringen av torsk til Island. Overføringen

av torsk er en fast prosent av TAC på torsk, slik at loddelementet er uavhengig av TAC på lodde. Hele den islandske overføringen av lodde til Norge kan fiskes i IØS, og medfører også en økning fra 30 til 35 norske fartøy (20 til 25) som kan fiske i IØS samtidig. For 2002 vil overføringen være på 13.980 tonn lodde til Norge for sesongen 2002/2003.

1.3. Norge/EU

Et element i den årlige kvoteavtalen mellom Norge og EU er en overføring av lodde i grønlandsk sone til Norge. Kvoten fra EU må fiskes innenfor kalenderåret, og er i år fastsatt til 6.700 tonn.

1.4. Kompensasjonsdelen

I henhold til Trepartsavtalens art. 6 annet ledd skal Norge ha kompensasjon dersom den endelige TAC fastsettes høyere enn den forventede TAC, og denne tilleggskvoten i sin helhet fiskes av Island. Kompensasjonen tilsvarer 8 % av Islands fangst av tilleggskvoten, og skal tildeles den påfølgende sesongen.

2. Oppsummering av loddeseongen 2001/2002

Ved sesongstart var Norges kvote på 112.315 tonn, og kvoten var sammensatt av fire elementer.

Det første elementet bestod av Norges andel på 8 % av forventet TAC på 1.050.000 tonn (tilsvarende 12 % av foreløpig TAC på 700.000 tonn) som gir et kvantum på 84.000 tonn. Den foreløpige TAC var i samsvar med rådgivningen fra ACFM.

Det andre var en kvote på 6.700 tonn lodde i Grønlands sone som Norge fikk overført av EU i forbindelse med den årlige bilaterale fiskeriavtalen mellom Norge/EU for 2001. Kvoten fra EU måtte fiskes i løpet av 2001.

I tillegg fikk Norge overført 13.982 tonn lodde fra Island som et resultat av avtalen mellom Russland, Island og Norge («Smuthull-avtalen»). I henhold til avtalen kunne hele overføringen på 13.982 tonn lodde fiskes i IØS.

Det fjerde elementet i den norske kvoten var en kompensasjon fra Island på 7.633 tonn, hvorav 35 % av dette (2.672 tonn) kunne fiskes i IØS.

Av den totale norske kvoten på 112.315 tonn kunne inntil 46.054 tonn fiskes i IØS, inkludert kompensasjonen fra Island på 2.672 tonn. Kvoten i IØS ble beregnet ved at man tok 35% av Norges andel på 84.000 tonn av forventet TAC og la til kvoten på 13.982 tonn fra "Smuthull-avtalen".

Det var ingen ytterligere kvantumsbegrensninger innenfor den norske kvoten i Grønlands sone eller i fiskerisonen ved Jan Mayen (FJM).

I telefaks av 22. januar 2002 foreslo Island å øke endelig TAC for sesongen 2001/2002 til 1.200.000 tonn, som innebar en økning på 150.000 tonn i forhold til forventet TAC. Forslaget var basert på nye undersøkelser fra det islandske Havforskningsinstituttet, som viste at lodda hadde en større individuell vekst enn hva en hadde prognostisert tidligere. Videre foreslo Island i telefaks av 13. mars 2002 en ytterligere økning på 100.000 tonn, slik at endelig TAC, etter aksept fra Grønland og Norge, ble satt til 1.300.000 tonn.

Den første økningen innebar en kvoteøkning til Norge på 12.000 tonn. Av dette kunne Norge fiske 35 % i IØS. Denne muligheten ble fullt ut utnyttet. Den siste økningen i TAC kom så sent i sesongen at norske fartøy var avskåret for å fiske på denne.

Trepartsavtalen har bestemmelser for det tilfelle at endelig TAC fastsettes høyere enn forventet TAC. Hvis islandske fartøy har fisket noe av tilleggskvoten på 250.000 tonn som kom i tillegg våren 2002, vil Norge kreve kompensasjon i henhold til Trepartsavtalens Artikkel 6. Norge er i telefaks fra Island 21. mai 2002 tilbudt en kompensasjon på 15.674 tonn, og dette kvantum legges til grunn i det følgende.

Totalt deltok 63 norske fartøy i 2001/2002 sesongen.

Norske fartøy fisket totalt 113.166 tonn lodde sesongen 2001/2002. Av dette ble 50.528 tonn tatt i IØS og 62.638 tonn i grønlandsk sone. Det ble ikke fisket lodde i Fiskerisonen ved Jan Mayen denne sesongen.

Det vises til Vedlegg I for en nærmere redegjørelse for sesongen 2001/2002, samt en kort gjennomgang av historisk fiske i området.

3. Vitenskapelige anbefalinger for loddefisket

Anbefalingene fra ICES er ennå ikke tilgjengelige, og kvoten for sesongen 2002/2003 er således ikke fastsatt. En foreløpig TAC-anbefaling for sesongen 2002/2003 vil ventelig foreligge i begynnelsen av juni 2002.

Loddebestanden overvåkes ved bruk av akustiske målinger som gjennomføres i august, oktober-november og i januar hvert år. Det betyr at man ved starten av fiskesesongen (juni/juli) ikke har et komplett bilde av bestandssituasjonen. Det blir derfor benyttet en metode for fremskriving av bestanden, og det blir anbefalt en foreløpig kvote som er 2/3 av forventet endelig kvote. Denne kvoten blir så justert når resultatene fra undersøkelsene om høsten og vinteren er tilgjengelige.

Reguleringen av denne bestanden tar vanligvis sikte på at minimum 400.000 tonn lodde skal være igjen for å gyte etter at fisket er slutt.

Bestanden regnes i dag for å være i god forfatning.

4. Kvotesituasjonen

På skrivende tidspunkt er som nevnt TAC ikke fastsatt, men Fiskeridirektøren legger i dette forslaget til grunn at anbefalingen fra ACFM vil bli omtrent tilsvarende som for sesongen 2001/2002.

Som overfor nevnt, vil en i tillegg til det kvantum lodde Norge får som følge av Trepartsavtalen, i 2002 få en kvote på 6.700 tonn lodde i Grønlands sone som ble overført av EU i forbindelse med den årlige bilaterale fiskeriavtalen mellom Norge/EU for 2002. Dette kvantum kan fiskes i Grønlands sone eller i Fiskerisonen ved Jan Mayen. Videre vil Norge, som følge av «Smutthullavtalen», få en kvote på 13.980 tonn som kan fiskes i IØS, samt en kompensasjon i henhold til Trepartsavtalens art. 6 annet ledd på 15.674 tonn.

5. Deltakelse

Fisket har tradisjonelt vært forbeholdt fartøy med ringnottillatelse. Det er i dag 95 aktive ringnottillatelser. Som følge av at en del ringnotfartøy vil prioritere andre fiskerier, og at konserveringsbestemmelsene kan være til hinder for at enkelte fartøy deltar, er det ikke grunn til å regne med at hele ringnotflåten vil delta. Med unntak av i 1995/96 - da kun 34 fartøy deltok - har deltakelsen de åtte foregående sesongene variert mellom 53 og 80 fartøy.

Fiskeridirektøren foreslår at alle fartøy med ringnottillatelse gis anledning til å delta i loddefisket ved Island, Grønland og Jan Mayen i 2002/2003.

6. Åpningsdato

I følge Trepartsavtalen kan fisket begynne 20. juni, jf. avtalens art. 2.

I årene før 1997 har fisket blitt åpnet tidligst 1. juli og senest 10. august. En senere åpning av fisket enn det den forrige Trepartsavtalen har gitt adgang til, har blant annet vært begrunnet med hensynet til loddas sterke individuelle vekst i juli måned og ønsket om å tilrettelegge for at en størst mulig andel av den norske loddekvoten skulle kunne fiskes i Jan Mayen sonen.

Tilrettelegging av fiske i fiskerisonen ved Jan Mayen var basert på at lodda i flere år var observert på vandring nordover fra IØS til FJM i perioden 15. - 25. juli. I de siste sesongene synes det imidlertid som om lodda har opptrådt noe annerledes. I 1993 var det et svært vestlig preg over loddas utbredelse og den var i hovedsak tilgjengelig i Grønlands sone. I 1994/95 - og i 1995/96 sesongen var lodda i det vesentligste tilgjengelig i IØS, mens den i 1996/97 igjen var tilgjengelig i alle tre sonene. Siden sommeren 1996 har det ikke vært fisket lodde i FJM.

Siden 1999 har fisket vært åpnet 20. juni.

Følgende elementer - uten innbyrdes prioritering - bør vurderes ved valg av tidlig/sen åpning:

- 1 Kvoteutnyttelse ved en sen oppstart.
- 2 Forventede endringer i loddas utbredelse på soner i løpet av sommeren.
- 3 Tidligere åpning reduserer sannsynligheten for fiske i FJM.

- 4 Senere åpning antas å gi høyere fettinnhold i fisken.
- 5 Hensynet til landindustrien, herunder ferieavvikling.
- 6 Anbefalingen fra ICES om stengning av områder med mye smålodde i tiden medio august til ultimo september.

Fiskeridirektøren viser til at noen hensyn peker i retning av en tidlig åpningsdato, mens andre hensyn peker i retning av en senere åpningsdato. Fiskeridirektøren har de senere år hatt det standpunkt at en senere åpning er å foretrekke når alle forhold vurderes under ett, men vil ikke foreslå en konkret dato fordi næringens syn bør tillegges stor betydning ved valg av tidspunkt for åpning.

Fiskeridirektøren vil på denne bakgrunn be om Reguleringsrådets vurdering når det gjelder dato for åpning av fisket.

Fiskeridirektøren foreslår at fartøy som ønsker å delta i fisket må melde seg til Norges Sildesalgslag i Harstad senest 2 dager før dato for åpning av fisket.

7. Fartøykvoter og øvrige reguleringstiltak

7.1. Forventet deltakelse og overregulering

Fiskeridirektøren vil gå inn for at den norske kvoten, som tidligere år, fordeles ved bruk av universalnøkkelen. Det forutsettes at det fastsettes en faktor for det samlede fisket i alle områder, samt at det fastsettes en egen faktor for fisket i islandsk økonomisk sone.

Fiskeridirektøren foreslår at kvotene pr. fartøy blir fordelt etter "universalnøkkelen".

Fiskeridirektøren legger til grunn at det kan være hensiktsmessig å overregulere fartøykvotene med 15% - 25%, men at fisket i IØS reguleres med en svært begrenset overregulering. Under forutsetning av at kvoten blir omtrent som foregående sesong, vil fartøyenes kvoter tilsvare 2 - 3 turer, avhengig av fartøyenes basiskvote og lastekapasitet. Overregulering vil imidlertid kunne medføre at fisket blir stoppet når totalkvoten er oppfisket selv om enkelte fartøy ikke har fisket sin kvote.

Fiskeridirektøren foreslår at fartøyene, som i 2001/2002 sesongen, tildeles kvoter med overregulering i forbindelse med reguleringen og avviklingen av loddefisket i Islands sone, i Grønlands sone og i Jan Mayen sonen.

Fiskeridirektøren foreslår at det fastsettes en faktor som begrenser det enkeltes fartøys samlede fiske i alle områder, og en egen faktor som begrenser det enkeltes fartøys fiske i IØS, og at Fiskeridirektøren kan endre disse faktorene.

Fiskeridirektøren kan stoppe fisket når totalkvoten er beregnet oppfisket, selv om enkelte fartøy ikke har fisket sin kvote.

Fiskeridirektøren foreslår at det kan nyttes faktisk lastekapasitet i fisket, og at de individuelle kvotene kan oppheves etter 10. august dersom det viser seg nødvendig for å sikre at totalkvoten blir oppfisket.

7.2. Adgang til Islands sone

Som nevnt vil antallet norske fartøy i Islands sone være begrenset til 35 (25). I utgangspunktet bør adgangen til IØS være et forhold som håndheves av islandske myndigheter, jf. bestemmelsene om aktiv- og passiv meldinger. Fiskeridirektøren ser imidlertid behov for å etablere en ordning som medvirker til at det ikke blir mer enn 35 (25) fartøy i IØS samtidig og som bidrar til en hensiktsmessig avvikling av fisket.

Det kan tenkes flere løsninger, blant annet en utseilings-/innseilingsordning administrert av Norges Sildesalgslag og/eller av Norsk Kystvakt eller at Fiskeridirektøren får fullmakt til å fastsette bestemmelser for kontroll med innseilingen før fisket tar til.

Kystvakten har i tidligere år administrert en innseilingsordning i forbindelse med at de likevel har vært i området som hjelpefartøy. Det er imidlertid opplyst fra Kystvakten at de ikke har konkrete planer om å være i området som hjelpefartøy denne sommeren/høsten, og kan således ikke bistå flåten slik som tidligere.

Norges Sildesalgslag har administrert en innseilingsordning i dette fisket de siste to årene, og har også i andre sammenhenger administrert utseilings-/innseilingsordninger for norske fartøy. Norges Sildesalgslag har døgnbemanning og god kontakt med flåten, og ordningen har etter Fiskeridirektørens oppfatning fungert godt. Dersom Kystvakten ikke er tilstede på feltet, vil Fiskeridirektøren foreslå at Norges Sildesalgslag også i år administrerer en innseilings-/utseilingsordning med hensyn til fartøysbegrensningen i IØS.

Dersom Kystvakten ikke vil være tilstede med eget fartøy i området, vil Fiskeridirektøren foreslå at Norges Sildesalgslag i reguleringsforskriften bemyndiges til å fastsette hvilke tidsrom det enkelte fartøy kan drive fiske etter lodde i IØS.

7.3. Utkast, dumping og neddreping

I flere år har det vært satt forbud mot utkast, dumping og neddreping av lodde. Fiskeridirektøren vil gå inn for at dette forbudet videreføres.

Fiskeridirektøren vil foreslå at det skal være forbud mot å kaste ut fangst eller avfall av fangst av lodde, og at det skal være forbudt å slippe fangst som er død eller døende.

7.4. Stengning av felt ved innblanding av smålodde.

ICES har tidligere anbefalt at områder med mye smålodde bør stenges for kommersielt fiske for å forhindre uttak av for stor mengde smålodde, og at forvaltningsmyndighetene bør legge til rette for en rask og effektiv prosess for å stenge slike områder.

Både i 1999, 2000 og i 2001 fastsatte Island et generelt fiskeforbud i IØS i tiden 15. august til 15. september med tanke på beskyttelse av smålodde. Norge og Grønland ble i 1999 invitert til å gjøre det samme, men begge avslo med den begrunnelse at landene i stedet ville stenge etter behov.

Fiskeridirektøren vil gå inn for at det samme synspunktet legges til grunn for sesongen 2002/2003 ved at Fiskeridirektøren gis hjemmel til å foreta stengning ved behov.

Fiskeridirektøren foreslår at han gis hjemmel til å foreta stengning av felt med for stor mengde smålodde.

7.5. Delegasjon

Fiskeridirektøren foreslår videre at Fiskeridirektoratet gis hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser som er nødvendig for å oppnå en hensiktsmessig avvikling av fisket.

VEDLEGG 1

Loddefisket ved Island, Grønland og Jan Mayen

Historikk

Fangstene av lodde i perioden fra 1978 til 2001 har variert i størrelsesorden fra 0 tonn i sesongen 1982/83 til 2.043.000 tonn i 1997/1998 sesongen. Av de årlige fangstene har islandske fartøy i gjennomsnitt fisket vel 80 %, norske fartøy omlag 11 % og hovedsakelig har færøyske fartøy fisket det resterende kvantumet, som de har kjøpt fra Grønland. I de siste årene har imidlertid også Grønland deltatt i dette fisket med egne fartøy.

For sesongen 2001/2002 har islandske fartøy fisket totalt 1.052.823 tonn, ca. 32.000 tonn over sin kvote på 1.020.889 tonn. Grønland utnyttet ca. 138.000 tonn av sin kvote på 146.796 tonn. Av den grønlandske kvoten ble store deler, grunnet bilaterale arrangementer vedrørende kvotebytter, fisket av fartøy fra Norge, EU og Færøyene. Norske fartøy fisket 113.166 tonn lodde i 2001/2002. Samlet fangstkvantum for sesongen blir da ca. 1.300.000 tonn.

Før 1985/86-sesongen fisket norske fartøy kun sommerlodde. Fisket foregikk i fiskerisone ved Jan Mayen (FJM), inklusive området mellom midtlinjen Jan Mayen - Grønland og delelinjen mellom Grønland og Jan Mayen. I 1985/86-sesongen fisket norske fartøy for første gang både vinter- og sommerlodde i området. I perioden fra 1987 og frem til i dag har norske fartøy i hovedsak fisket i Islands økonomisk sone (IØS) og Grønlands sone (GS). Til orientering er det vedlagt tabell (vedlegg 2) over norske fartøys loddefangster ved Island, Grønland og Jan Mayen fra 1978 til 2001.

Norsk loddefiske 2001/2002

Den vitenskapelige tilrådning om totalkvote (TAC) for sesongen 2001/2002 var 1.050.000 tonn, hvorav inntil 700.000 tonn kunne fiskes sommeren/høsten 2001.

Sommerloddefisket ble åpnet 20. juni 2001.

Fisket var regulert med overregulerte fartøykvoter, og med den begrensning at fisket ville bli stoppet når totalkvoten var oppfisket selv om det enkelte fartøy ikke hadde fisket sin kvote. Faktoren ble fastsatt til 4,2, hvorav det maksimalt kunne fiskes et kvantum som tilsvarte en faktor på 1,5 i IØS. Faktoren i IØS ble den 6. juli økt til 1,6, og tilgjengelig kvote i IØS var beregnet oppfisket og fisket ble stoppet den 11. juli 2001. Den 24. juli 2001 ble fartøykvoteordningen opphevet, og det ble åpnet for et fritt fiske innenfor totalkvoten.

I ettertid viste det seg at det gjenstod ca. 1.000 tonn av norsk kvote i IØS. Fisket ble derfor gjenåpnet 25. januar 2002. Ett fartøy ble trukket ut for å fiske restkvoten. Den 28. januar 2002 ble Fiskeridirektoratet informert om at Island hadde foreslått å øke kvoten fra 1.050.000 tonn til 1.200.000 tonn. Dette medførte at norsk kvote økte med 12.000 tonn hvorav 4.200 tonn kunne fiskes i IØS. Ytterligere fire norske fartøy ble derfor trukket ut for å fiske denne tilleggskvoten. Hvert fartøy hadde en fartøykvote på 1.050 tonn.

I henhold til Fiskeridirektoratets sluttstatistikk ble det totalt fisket 113.166 tonn lodde sesongen 2001/2002 av en kvote på 112.315 tonn. På grunn av den nevnte økningen i TAC

(først på 150.000 tonn, deretter 100.000 tonn senere i sesongen) var Norge også berettiget til et kvotetillegg på 20.200 tonn, slik at norsk totalkvote i sesongen 2001/2002 ble på 132.315 tonn. Hele kvantumet på 113.166 tonn ble levert til mel/olje produksjon.

Noen tilleggsopplysninger om loddefisket i 2001/2002:

- Av 80 påmeldte deltok totalt 63 fartøy i loddefisket.
- Det meste et enkelt norsk fartøy fisket i løpet av loddeseongen var 3.462 tonn.
- Gjennomsnittlig fangst pr. fartøy var 1.796 tonn.